

ANALIZA POSTIGNUĆA UČENIKA OSMIH RAZREDA OŠ VUGROVEC-KAŠINA NA NACIONALNIM ISPITIMA IZ BIOLOGIJE U RAZDOBLJU OD 2023. DO 2026. GODINE TE USPOREDBA SA ZAKLJUČNIM OCJENAMA

SAŽETAK:

Ovaj rad analizira postignuća učenika osmih razreda OŠ Vugrovec-Kašina na nacionalnim ispitima iz Biologije tijekom školskih godina 2022./2023. do 2025./2026. te uspoređuje ostvarene rezultate sa zaključnim ocjenama iz Biologije. Cilj istraživanja bio je utvrditi promjene u uspješnosti učenika kroz promatrano razdoblje, ispitati povezanost između školskog i vanjskog vrednovanja te prepoznati moguća odstupanja između zaključnih ocjena i rezultata nacionalnih ispita. Analiza je provedena na temelju podataka iz e-Dnevnika, CARNET *Data* sustava i izvješća Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Rezultati pokazuju značajne razlike među generacijama učenika. Najbolja postignuća ostvarena su u školskoj godini 2024./2025., dok su najslabiji rezultati zabilježeni u školskoj godini 2022./2023. U većini promatranih godina učenici škole ostvarivali su rezultate usporedive s nacionalnim prosjekom, ali uglavnom niže od prosjeka Grada Zagreba. Usporedba rezultata nacionalnih ispita i zaključnih ocjena ukazala je na određena odstupanja između školskog i vanjskog vrednovanja, pri čemu su zaključne ocjene često bile više od uspjeha koji bi učenici ostvarili prema kriterijima nacionalnih ispita. Zaključeno je da nacionalni ispiti i školsko ocjenjivanje vrednuju različite aspekte učeničkih postignuća te da njihova zajednička analiza pruža cjelovitiji uvid u kvalitetu usvojenih znanja i učinkovitost nastavnog procesa

KLJUČNE RIJEČI: nacionalni ispiti, Biologija, osmi razredi, OŠ Vugrovec-Kašina, vanjsko vrednovanje, školsko ocjenjivanje, zaključne ocjene, postignuća učenika, kvaliteta obrazovanja, analiza rezultata

UVOD:

Kvaliteta obrazovnog sustava jedno je od ključnih pitanja suvremenog društva jer izravno utječe na osobni razvoj učenika, gospodarski napredak i društvenu dobrobit. Kako bi se osiguralo objektivno praćenje postignuća učenika te učinkovitosti odgojno-obrazovnog sustava, u mnogim europskim državama provode se nacionalni ispiti. Nacionalni ispiti predstavljaju standardizirani oblik vanjskog vrednovanja kojim se provjerava u kojoj su mjeri učenici usvojili propisana znanja, vještine i kompetencije te omogućuju usporedbu postignuća među školama, regijama i generacijama učenika. U Republici Hrvatskoj nacionalne ispite provodi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO) s ciljem prikupljanja pouzdanih i objektivnih podataka o ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Za razliku od redovitog školskog ocjenjivanja, nacionalni ispiti nemaju primarno funkciju ocjenjivanja učenika, već služe kao alat za praćenje kvalitete obrazovanja i unapređenje nastavne prakse. Dobiveni rezultati pružaju vrijedne informacije učenicima, učiteljima, školama i donositeljima obrazovnih politika te omogućuju planiranje mjera za poboljšanje odgojno-obrazovnog sustava.

Nacionalni ispiti u Hrvatskoj u sadašnjem obliku sustavno se provode od školske godine 2021./2022., najprije na uzorku škola, dok su od školske godine 2023./2024. obvezni za sve učenike četvrtih i osmih razreda osnovne škole. Njihovo uvođenje predstavlja važan korak prema uspostavi sustava vanjskog vrednovanja koji omogućuje donošenje obrazovnih odluka na temelju konkretnih podataka, a ne isključivo na temelju procjena i dojмова.

CILJ

Na temelju dostupnih podataka iz eDnevnika učenika i Carnet *data* cilj ovog rada je usporediti rezultate učenika na nacionalnim ispitima iz Biologije sa zaključnim ocjenama iz Biologije na kraju nastavne godine te analizirati promjene u postignućima učenika iz Biologije tijekom promatranog četverogodišnjeg razdoblja.

Ispitati postoji li povezanost između zaključnih ocjena učenika i njihovih postignuća na nacionalnim

ispitima iz Biologije te identificirati eventualna odstupanja između školskog vrednovanja (zaključnih ocjena) i vanjskog vrednovanja (rezultata nacionalnih ispita).

Usporediti udjele učenika prema razinama postignuća na nacionalnim ispitima s raspodjelom zaključnih ocjena iz Biologije.

Na temelju dobivenih rezultata predložiti smjernice za unapređenje nastave Biologije i postupaka vrednovanja u školi.

MATERIJALI I METODE

Istraživanje je provedeno kao pregledno teorijsko istraživanje s ciljem prikupljanja, uspoređivanja i interpretacije podataka službenih dokumenata koji se odnose na provedbu nacionalnih ispita u Republici Hrvatskoj i podataka iz e-Dnevnika učenika osmih razreda.

Analizirani su dokumenti i statistički podaci koji omogućuju uvid u postignuća učenika i primjenu rezultata nacionalnih ispita u vrednovanju kvalitete odgojno-obrazovnog sustava.

Kao izvori podataka korišteni su službeni dokumenti Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih, publikacije i mrežne stranice Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO), Carnet *dana*, izvješća o provedenim nacionalnim ispitima NCVVO i stručne službe škole, znanstveni i stručni članci iz područja pedagogije i obrazovne politike. Posebna je pozornost posvećena analizi javno dostupnih rezultata nacionalnih ispita i njihovoj primjeni u procesu samovrednovanja škola i unapređenja nastavne prakse

REZULTATI:

Razlika vrednovanja pomoću nacionalnih ispita i pisanih provjera u školi

Rezultati nacionalnih ispita u ovom istraživanju interpretirani su prema službeno definiranim razinama postignuća (tablica 1). Navedena klasifikacija omogućuje da se postignuća učenika ne promatraju samo kroz ostvareni postotak riješenosti ispita, nego i kroz razinu usvojenosti znanja, vještina i kompetencija koje nacionalni ispiti ispituju.

Razine postignuća raspoređene su hijerarhijski, od najniže do najviše razine znanja (tablica 1.).

Učenici koji ostvaruju rezultate na naprednoj razini pokazuju izvrsno razumijevanje nastavnih sadržaja te sposobnost primjene i povezivanja stečenih znanja u različitim situacijama. Srednja razina upućuje na dobro usvojena znanja i vještine, pri čemu su moguće manje teškoće ili nedostaci u pojedinim područjima. Osnovna razina označava usvojenost temeljnih sadržaja i minimalnih obrazovnih ishoda, dok rezultati ispod osnovne razine ukazuju na nedovoljnu usvojenost znanjima i vještinama koje su nužne za uspješno napredovanje u daljnjem obrazovanju.

Prikazana podjela omogućuje kvalitetnije tumačenje rezultata od samog prikaza postotka riješenosti.

Naime, dva učenika mogu ostvariti različit broj bodova, ali pripadati istoj razini postignuća, što ukazuje na sličnu razinu usvojenosti znanja. Istodobno, prijelaz iz jedne razine u drugu označava značajniju razliku u obrazovnim postignućima i razini razumijevanja gradiva.

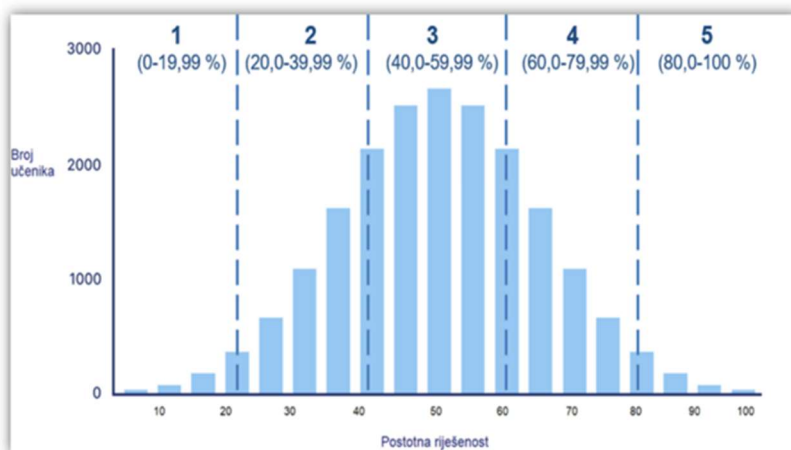
Stoga se rezultati nacionalnih ispita analiziraju ne samo prema ostvarenim postocima riješenosti nego i prema zastupljenosti učenika u pojedinim razinama postignuća. Takav pristup omogućuje cjelovitiji uvid u uspješnost učenika te jasnije prepoznavanje područja u kojima učenici postižu visoku razinu znanja, odnosno područja u kojima su potrebna dodatna unaprjeđenja procesa poučavanja i učenja.

Tablica 1. Raspon bodova (postotaka) i razina postignuća

Razina postignuća	Raspon postotka riješenosti ispita	Značenje razine
Napredna razina	80% – 100%	Izvršno i duboko razumijevanje cjelokupnog gradiva.
Srednja razina	50% – 79%	Dobro i stabilno usvojeno znanje s manjim prazninama.
Osnovna razina	20% – 49%	Usvojeni su tek temeljni pojmovi i minimalni zahtjevi.
Ispod osnovne razine	0% – 19%	Nedovoljna razina znanja za nastavak obrazovnog ciklusa.

Raspodjelu brojčanih ocjena prema postotku riješenosti nacionalnih ispita razlikuje se od kriterija vrednovanja u redovnoj nastavi. Ocjena 1 (nedovoljan) dodjeljuje se za rezultate od 0 % do 19,99 %, dok je za ocjenu 2 (dovoljan) potrebno ostvariti između 20 % i 39,99 % riješenosti. Ocjena 3 (dobar) obuhvaća rezultate od 40 % do 59,99 %, ocjena 4 (vrlo dobar) dodjeljuje se za 60 % do 79,99 % riješenosti, a ocjena 5 (odličan) za rezultate od 80 % do 100 %.

Prikazane granice pokazuju da je raspon postotaka za pojedine ocjene uglavnom jednak te iznosi približno 20 postotnih bodova (slika 1.). Takav način određivanja ocjena omogućuje postupan prijelaz između razina uspješnosti te jasno razlikovanje pet kategorija školskog postignuća. Posebno je vidljivo da se za prolaznu ocjenu zahtijeva najmanje 20 % riješenosti, dok se najviša ocjena ostvaruje tek pri rezultatima od 80 % ili višim. U takvom sustavu ocjenjivanja svako povećanje postotka riješenosti učenika omogućuje prelazak u višu kategoriju uspješnosti, pri čemu su granice između ocjena definirane na približno svakih 20 % riješenosti.

Slika 1. Granice ocjena na svim nacionalnim ispitima

Prema kriterijima vrednovanja pisanih provjera iz Biologije ocjene se dodjeljuju prema unaprijed definiranim rasponima postotne riješenosti (tablica 2.). Ocjena dovoljan dodjeljuje se za ostvarenu riješenost od 51 % do 60 %, ocjena dobar za 61 % do 80 %, ocjena vrlo dobar za 81 % do 90 %, dok se ocjena odličan dodjeljuje za rezultate od 91 % do 100 %.

Usporedbom kriterija vrednovanja i raspodjele rezultata uočavaju se određene razlike u granicama ocjena (tablica 2; slika 1.). Prema prikazanom grafu ocjena dovoljan obuhvaća raspon od 40 % do 59,99 %, dok prema kriterijima vrednovanja započinje tek od 51 % riješenosti. Slično tome, ocjena

dobar na grafu obuhvaća rezultate od 60 % do 79,99 %, dok je u kriterijima vrednovanja definirana rasponom od 61 % do 80 %. Najveća razlika vidljiva je kod viših ocjena jer graf rezultate od 80 % do 100 % svrstava u jednu kategoriju, dok kriteriji vrednovanja razlikuju ocjenu vrlo dobar (81 % do 90 %) i ocjenu odličan (91 % do 100 %).

Tablica 2. Kriteriji sumativnog vrednovanja pisanih provjera iz Biologije

POSTOTAK RJEŠENOSTI	OCJENA
51 % – 60	dovoljan
61 % – 80	dobar
81 % – 90	vrlo dobar
91 % – 100	odličan

Prema navedenome kriteriji vrednovanja iz Biologije zahtjevniji su u području viših ocjena jer omogućuju preciznije razlikovanje uspješnosti učenika, posebno između vrlo dobrog i odličnog uspjeha (tablica 2.). Istodobno, raspodjela rezultata pokazuje da se najveći broj učenika nalazi u području srednje uspješnosti, odnosno oko granice između prolazne i dobre ocjene (slika 1).

Rezultat od 80% riješenosti na nacionalnom ispitu već pripada naprednoj razini postignuća (80% – 100%), dok bi u školskom vrednovanju još uvijek odgovarao ocjeni dobar (3).

Učenik s 85% riješenosti nalazi se u naprednoj razini postignuća na nacionalnom ispitu, a u školskoj provjeri ostvario bi ocjenu vrlo dobar (4) jer pripada rasponu 81% – 90%. Učenik s 95% riješenosti također postiže naprednu razinu postignuća na nacionalnom ispitu, dok bi u školskom sustavu dobio ocjenu odličan (5) jer se nalazi u rasponu 91% – 100%.

Usporedba pokazuje da se unutar iste razine postignuća na nacionalnim ispitima može nalaziti više školskih ocjena. Tako srednja razina postignuća (50% – 79%) obuhvaća učenike koji bi u školi imali ocjenu dovoljan (2) za rezultate od 51% do 60% i ocjenu dobar (3) za rezultate od 61% do 79%. S druge strane, napredna razina postignuća (80% – 100%) obuhvaća učenike koji bi u školi ostvarili ocjenu dobar (3) za 80%, vrlo dobar (4) za 81% – 90% te odličan (5) za 91% – 100%. Nacionalni ispiti stoga daju širu sliku razine usvojenosti znanja, dok školsko vrednovanje detaljnije razlikuje uspješnost učenika pomoću brojčanih ocjena (tablica 3).

Tablica 3. Usporedba vrednovanja pomoću nacionalnih ispita i pisanih provjera u školi.

Nacionalni ispiti	Pisane provjere u školi
Mjere razinu postignuća učenika.	Mjere znanje učenika i pretvaraju ga u ocjenu.
Rezultat se prikazuje kroz razine (napredna, srednja, osnovna).	Rezultat se prikazuje brojčanom ocjenom (1 do 5).
Naglasak je na opisu usvojenosti ishoda učenja.	Naglasak je na vrednovanju za ocjenu.
Učenik s 50% i učenik sa 79% nalaze se u istoj srednjoj razini.	Učenik s 61% dobiva ocjenu dobar, a s 80% također dobar, ali je bliže višoj ocjeni.
Rezultati služe praćenju kvalitete obrazovanja i napretka učenika.	Rezultati utječu na uspjeh učenika u predmetu.

Rezultati nacionalnih ispita iz Biologije učenika osmih razreda u periodu os 2022. do 2026. godine

Postignuti rezultati učenika OŠ Vugrovec-Kašina na nacionalnim ispitima iz Biologije tijekom četverogodišnjeg razdoblja pokazuju oscilacije u uspješnosti tijekom promatranih školskih godina (tablica 4; slika 2.). U školskoj godini 2022./2023. učenici škole ostvarili su prosječnu riješenost od

30,16 %, što je bilo niže od nacionalnog prosjeka od 32,88 %. Takav rezultat ukazuje na slabije postignuće učenika u odnosu na većinu vršnjaka u Republici Hrvatskoj te se prema kriterijima nacionalnih ispita nalazi u području najnižih postignuća. To je ujedno i najlošiji rezultat na nacionalnoj razini od početka provođenja nacionalnih ispita.

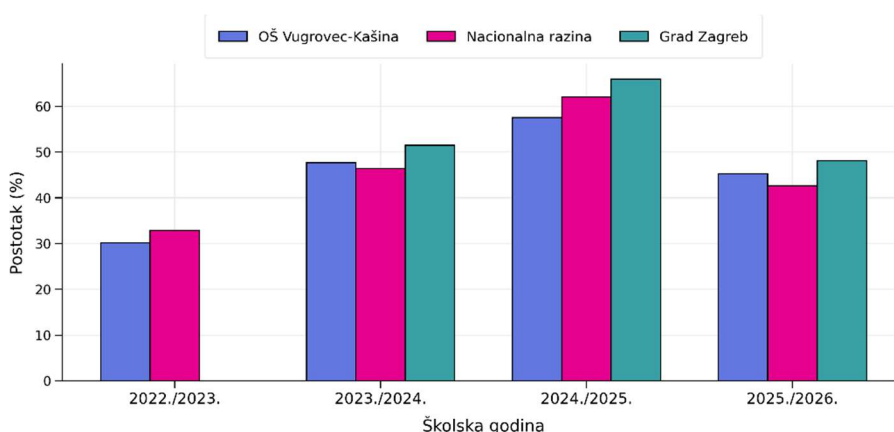
U sljedećoj školskoj godini (2023./2024.) vidljiv je napredak. Prosječna riješenost ispita učenika OŠ Vugrovec-Kašina porasla je na 47,69 %, što je gotovo jednako nacionalnom prosjeku od 47,26 %, dok je zaostajala za prosjekom Grada Zagreba (51,93 %).

Najbolji rezultat ostvaren je u školskoj godini 2024./2025., kada su učenici škole postigli prosječnu riješenost od 57,58 %. Iako je riječ o najuspješnijoj godini za školu, rezultat je ipak bio nešto niži od nacionalnog prosjeka (62,04 %) i prosjeka Grada Zagreba (65,94 %). Unatoč tome, ostvarena riješenost pokazuje da su učenici u toj generaciji postigli višu razinu usvojenosti predviđenih odgojno-obrazovnih ishoda nego prethodnih godina.

U posljednjoj promatranoj školskoj godini (2025./2026.) prosječna riješenost iznosila je 45,20 %, što predstavlja pad u odnosu na prethodnu godinu. Međutim, rezultat je i dalje viši od nacionalnog prosjeka (42,64 %), dok je za prosjekom Grada Zagreba zaostajao za oko tri postotna boda (48,09 %). Takav ishod pokazuje da je škola zadržala razinu uspješnosti iznad državnog prosjeka, unatoč padu u odnosu na prethodnu generaciju učenika.

Tablica 4. Usporedba rezultata nacionalnih ispita iz Biologije učenika OŠ Vugrovec-Kašina s postignutim rezultatima na nacionalnoj razini i u Gradu Zagrebu

RAZINA ŠKOLSKA GODINA	Učenici OŠ Vugrovec-Kašina	Nacionalna razina	Grad Zagreb
2022./2023.	30, 16	32, 88	
2023./2024.	47,69	46,4	51, 5
2024./2025	57,58	62, 04	65,94
2025./2026.	45,20	42, 64	48,09

Slika 2. Usporedba rezultata nacionalnih ispita iz Biologije učenika OŠ Vugrovec-Kašina s postignutim rezultatima na nacionalnoj razini i u Gradu Zagrebu

Učenici su u školskoj godini 2022./2023. učenici ostvarili prosječnu riješenost nacionalnih ispita iz Biologije od 30,16 %, što prema školskim kriterijima odgovara ocjeni nedovoljan (1). Sličan rezultat ostvaren je i u školskoj godini 2023./2024., kada je prosječna riješenost iznosila 47,69 %, što je također ispod granice od 51 % potrebne za ocjenu dovoljan te se svrstava u ocjenu nedovoljan (1).

Najuspješniji rezultat zabilježen je u školskoj godini 2024./2025., kada je prosječna riješenost iznosila 57,58 %. Prema školskim kriterijima vrednovanja, takav rezultat ulazi u raspon od 51 % do 60 % te odgovara ocjeni dovoljan (2).

U školskoj godini 2025./2026. prosječna riješenost smanjila se na 45,20 %, čime se ponovno nalazi ispod granice za prolaznu ocjenu te prema školskim kriterijima odgovara ocjeni nedovoljan (1).

Tablica 5. Postignuti rezultati na nacionalnim ispitima prema ocjenama u školi

Školska godina	Prosjeck škole (%)	Ocjena prema školskim kriterijima
2022./2023.	30,16	nedovoljan (1)
2023./2024.	47,69	nedovoljan (1)
2024./2025.	57,58	dovoljan (2)
2025./2026.	45,20	nedovoljan (1)

Nadalje se analiziralo postignuće učenika u pojedinim razredima. Za školske godine 2022./2023. i 2023./2024. nisu dostupni podaci o rezultatima pojedinih razrednih odjela u sustavu CARNET Data, stoga usporedba na razini razreda nije moguća (tablica 6; slika 3.).

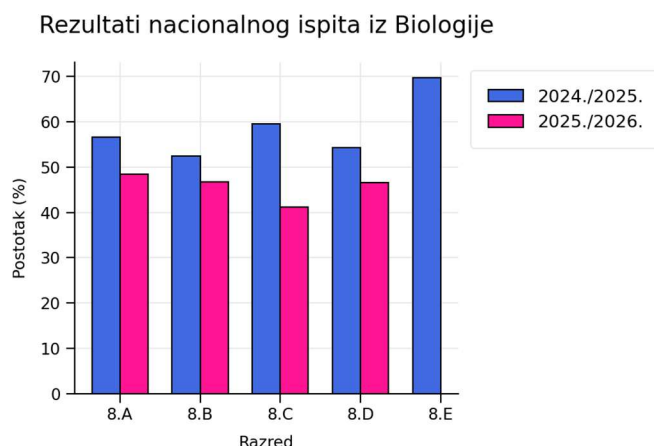
U školskoj godini 2024./2025. prosječna riješenost nacionalnog ispita iz Biologije kretala se od 52,4 % do 65,7 %. Najuspješniji rezultat ostvario je razred 8.E s prosječnom riješenošću od 65,7 %, dok je najniži rezultat zabilježen u razredu 8.B (52,4 %). Razredi 8.A (56,6 %), 8.C (59,5 %) i 8.D (54,3 %) ostvarili su rezultate koji se nalaze između navedenih vrijednosti. Razlika između najuspješnijeg i najmanje uspješnog razreda iznosila je 13,3 postotna boda, što ukazuje na određene razlike u postignućima među razrednim odjelima iste generacije.

U školskoj godini 2025./2026. rezultati su bili ujednačeniji, ali i nešto niži. Prosječna riješenost kretala se od 41,1 % do 48,4 %. Najbolji rezultat ostvario je razred 8.A s 48,4 %, dok je najniži rezultat postigao razred 8.C s 41,1 %. Razredi 8.B i 8.D ostvarili su vrlo slične rezultate od 46,7 % odnosno 46,6 %. Razlika između najvišeg i najnižeg postignuća iznosila je 7,3 postotna boda, što upućuje na manju raspršenost rezultata među razredima u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Usporedbom dostupnih podataka može se uočiti da su svi razredi u školskoj godini 2024./2025. ostvarili bolje rezultate nego razredi u školskoj godini 2025./2026. Najveća prosječna riješenost zabilježena je u razredu 8.E tijekom 2024./2025. (65,7 %), dok je najniža zabilježena u razredu 8.C tijekom 2025./2026. (41,1 %).

Tablica 6. Usporedba rezultata nacionalnih ispita iz Biologije učenika OŠ Vugrovec-Kašina u pojedinim razredima

RAZRED	8.A	8.B	8.C	8.D	8.E	8.F
ŠKOLSKA GODINA						
2022./2023.	Ne postoje dostupni podaci u CARNET data					
2023./2024.	Ne postoje dostupni podaci u CARNET data					
2024./2025.	56,6	52,4	59,5	54,3	65,7	-----
2025./2026.	48,4	46,7	41,1	46,6	-----	-----

Slika 3. Usporedba rezultata nacionalnih ispita iz Biologije učenika OŠ Vugrovec-Kašina u pojedinim razredima

Rezultati zaključnih ocjena iz Biologije učenika osmih razreda u periodu os 2022. do 2026. godine

Prosječne zaključne ocjene iz Biologije učenika osmih razreda OŠ Vugrovec-Kašina tijekom četverogodišnjeg razdoblja od školske godine 2022./2023. do 2025./2026. godine uglavnom su bile rasponu od dovoljnog do dobrog uspjeha, pri čemu se uočavaju određene oscilacije (tablica 7; slika 4.). Uzeti su podaci na kraju nastavne godine kad je određen broj učenika iz pojedinih razreda upućen na dopunski rad. Tako su podaci usporediviji s rezultatima nacionalnih ispita. Nakon dopunskog rada svi učenici su ocjenjeni pozitivnom ocjenom te su na kraju školske godine svi učenici pozitivno. U školskoj godini 2022./2023. prosječne ocjene kretale su se od 2,57 u razredima 8.D i 8.E do 3,58 u razredu 8.B. Većina razreda ostvarila je prosjek između 2,5 i 3,5, što ukazuje na pretežito dobar uspjeh učenika.

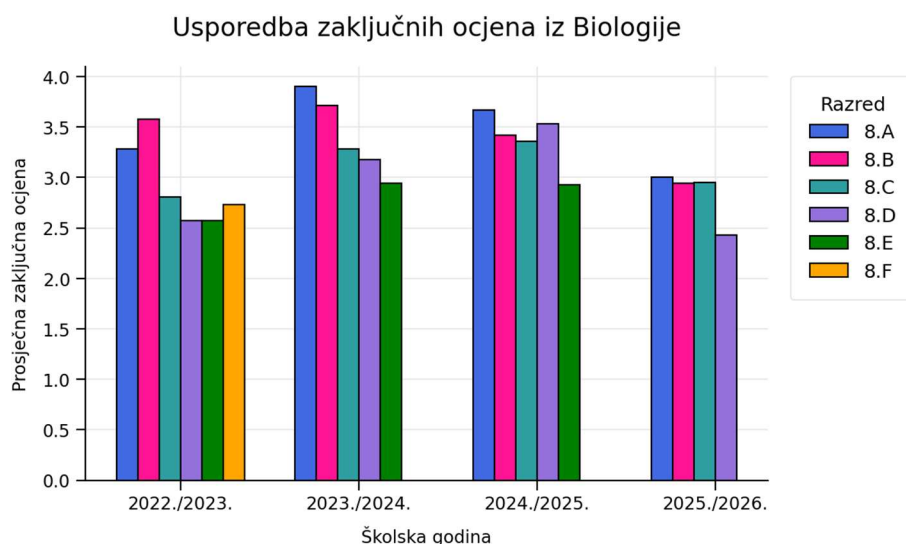
U školskoj godini 2023./2024. zabilježen je porast prosječnih ocjena u svim razredima. Najvišu prosječnu ocjenu ostvario je razred 8.A (3,90), dok je najniža prosječna ocjena iznosila 2,94 u razredu 8.E. Ova generacija ostvarila je najbolje rezultate tijekom promatranog razdoblja.

U školskoj godini 2024./2025. prosječne ocjene ostale su relativno visoke i stabilne. Najviša prosječna ocjena zabilježena je u razredu 8.A (3,67), dok je najniža iznosila 2,93 u razredu 8.E. Iako su rezultati nešto niži nego prethodne godine, i dalje ukazuju na zadovoljavajuću razinu postignuća učenika.

U školskoj godini 2025./2026. vidljiv je pad prosječnih ocjena u svim promatranim razredima. Najviši prosjek ostvario je razred 8.A (3,00), dok je najnižu prosječnu ocjenu imao razred 8.D (2,43). Rezultati ukazuju na slabija školska postignuća ove generacije u odnosu na prethodne godine.

Tablica 7. Usporedba zaključnih ocjena iz Biologije učenika OŠ Vugrovec-Kašina u pojedinim razredima na kraju nastavne godine

RAZRED	8.A	8.B	8.C	8.D	8.E	8.F
ŠKOLSKA GODINA						
2022./2023.	3,28	3,58	2,81	2,57	2,57	2,73
2023./2024.	3,90	3,71	3,28	3,18	2,94	-----
2024./2025.	3,67	3,42	3,36	3,53	2,93	-----
2025./2026.	3,0	2,94	2,95	2,43	-----	-----

Slika 4. Usporedba zaključnih ocjena iz Biologije učenika OŠ Vugrovec-Kašina u pojedinim razredima na kraju nastavne godine

Promatrajući rezultate pojedinih razrednih odjela tijekom četverogodišnjeg razdoblja uočavaju se razlike između generacija, kao i razlike između razreda unutar generacije.

U školskoj godini 2022./2023. najveći udio učenika u razredima 8.A, 8.B, 8.D, 8.E i 8.F ostvario je ocjenu dobar, dok je u razredu 8.C najveći udio učenika ostvario ocjenu dovoljan. Posebno se ističu razredi 8.B i 8.F s većim udjelom ocjena vrlo dobar i odličan u odnosu na ostale razrede. U svim razredima udio nedovoljnih ocjena bio je znatno manji nego na nacionalnoj razini, a u razredima 8.A i 8.B nije zabilježena niti jedna nedovoljna ocjena. U usporedbi s nacionalnim ispitima, gdje prevladavaju ocjene dovoljan (41,0 %) i nedovoljan (36,7 %), učenici OŠ Vugrovec-Kašina ostvarili su povoljniju raspodjelu ocjena, s većim udjelom dobrih, vrlo dobrih i odličnih ocjena te znatno manjim udjelom nedovoljnih ocjena (tablica 8; slika 5.)

U školskoj godini 2023./2024. nije zabilježena nijedna nedovoljna ocjena ni u jednom razrednom odjelu. Najveći udio učenika u razredima 8.A, 8.C i 8.E ostvario je ocjenu vrlo dobar, dok su u razredima 8.B i 8.D najzastupljenije bile ocjene dobar. Razred 8.A posebno se ističe s čak 60 % vrlo dobrih ocjena, dok je razred 8.B imao najveći udio odličnih ocjena (29 %).

U odnosu na nacionalnu razinu, gdje prevladava ocjena dobar (41,9 %), učenici škole ostvarili su veći udio vrlo dobrih i odličnih ocjena, uz potpuno izostajanje nedovoljnih ocjena (tablica 9; slika 6.).

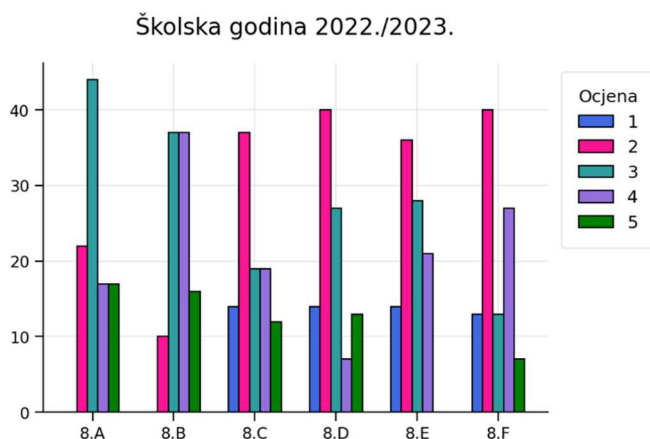
U školskoj godini 2024./2025. postignuti su najbolji rezultati tijekom promatranog razdoblja. U razredima 8.B prevladava ocjena vrlo dobar (50 %), dok su u razredima 8.C i 8.D najzastupljenije ocjene dobar (54 % odnosno 53 %). Razred 8.E ostvario je nešto uravnoteženiju raspodjelu ocjena, dok se jedino u tom razredu pojavljuje određeni udio nedovoljnih ocjena (14 %). Najveći udio odličnih ocjena ostvario je razred 8.A (25 %).

Na nacionalnoj razini najzastupljenija je ocjena vrlo dobar (43,6 %), a slijedi ocjena dobar (32,61 %). Učenici škole uglavnom prate nacionalni trend, ali pojedini razredi ostvaruju veći udio odličnih ocjena od nacionalnog prosjeka. Istodobno je udio nedovoljnih ocjena u većini razreda jednak ili niži od nacionalne razine (tablica 10; slika 7.).

U školskoj godini 2025./2026. najzastupljenija ocjena u svim razredima bila je dovoljan, pri čemu je najveći udio zabilježen u razredu 8.A (50 %). Ocjena dobar druga je po zastupljenosti u svim razrednim odjelima, dok su vrlo dobre i odlične ocjene zastupljene u manjem udjelu. Nedovoljne ocjene pojavljuju se samo u razredu 8.D (9 %). U usporedbi s nacionalnim rezultatima, gdje također prevladava ocjena dovoljan (38,1 %), raspodjela ocjena u školi pokazuje sličan obrazac. Međutim, učenici škole ostvarili su veći udio dovoljnih ocjena, a manji udio nedovoljnih ocjena od nacionalnog prosjeka, što upućuje na nešto povoljniju strukturu postignuća (tablica 11; slika 8.).

Tablica 8. Postignuti rezultati na nacionalnoj razini nacionalnih ispita i u pojedinim razrednim odjelima u postocima brojčanih ocjena u školskoj godini 2022./2023.

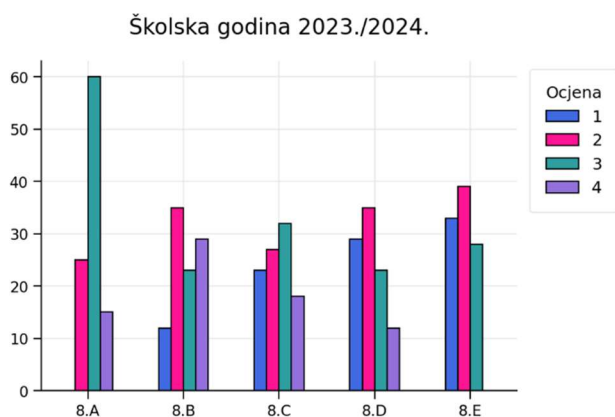
OCJENA	NI %	8.a %	8.b %	8.c %	8.d %	8.e %	8.f %
Nedovoljan	36,7	0	0	14	14	14	13
Dovoljan	41	22	10	37	40	36	40
Dobar	18	44	37	19	27	28	13
Vrlo dobar	3,8	17	37	19	7	21	27
Odličan	0,5	17	16	12	13	0	7

Slika 5. Postignuti rezultati na nacionalnoj razini nacionalnih ispita i u pojedinim razrednim odjelima u postocima brojčanih ocjena u školskoj godini 2022./2023.

Tablica 9. Postignuti rezultati na nacionalnoj razini nacionalnih ispita i u pojedinim razrednim odjelima u postocima brojčanih ocjena u školskoj godini 2023./2024.

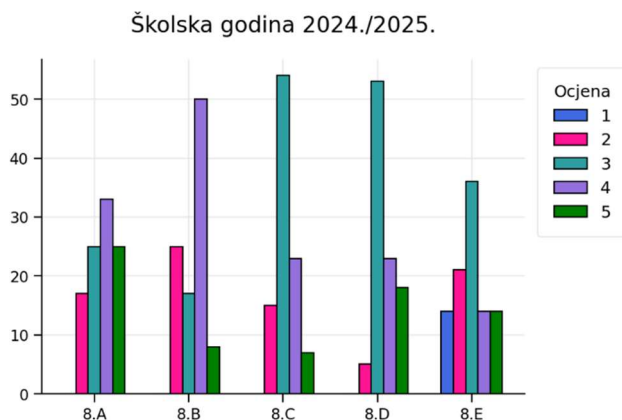
OCJENA	NI %	8.a %	8.b %	8.c %	8.d %	8.e %
Nedovoljan	1,9	0	0	0	0	0
Dovoljan	31,7	0	12	23	29	33
Dobar	41,9	25	35	27	35	39
Vrlo dobar	20,2	60	23	32	23	28
Odličan	4,3	15	29	18	12	0

Slika 6. Postignuti rezultati na nacionalnoj razini nacionalnih ispita i u pojedinim razrednim odjelima u postocima brojčanih ocjena u školskoj godini 2023./2024.

Tablica 10. Postignuti rezultati na nacionalnoj razini nacionalnih ispita i u pojedinim razrednim odjelima u postocima brojčanih ocjena u školskoj godini 2024./2025.

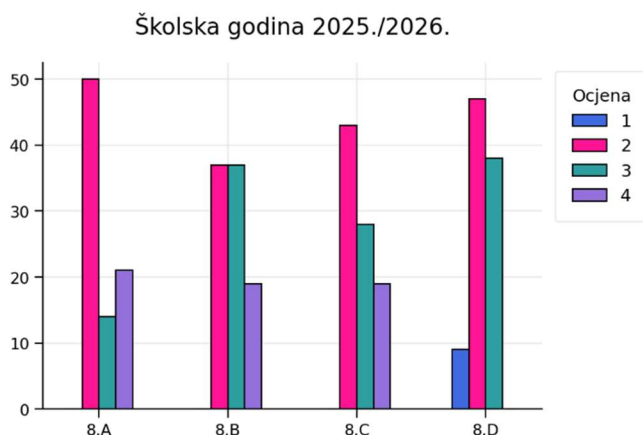
OCJENA	NI %	8.a %	8.b %	8.c %	8.d %	8.e %
Nedovoljan	0,4	0	0	0	0	14
Dovoljan	7,5	17	25	15	5	21
Dobar	32,61	25	17	54	53	36
Vrlo dobar	43,6	33	50	23	23	14
Odličan	16	25	8	7	18	14

Slika 7. Postignuti rezultati na nacionalnoj razini nacionalnih ispita i u pojedinim razrednim odjelima u postocima brojčanih ocjena u školskoj godini 2024./2025.

Tablica 11. Postignuti rezultati na nacionalnoj razini nacionalnih ispita i u pojedinim razrednim odjelima u postocima brojčanih ocjena u školskoj godini 2025./2026.

OCJENA	NI %	8.a %	8.b %	8.c %	8.d %
Nedovoljan	6,8	0	0	0	9
Dovoljan	38,1	50	37	43	47
Dobar	36,2	14	37	28	38
Vrlo dobar	15,7	21	19	19	0
Odličan	3,2	14	6	9	5

Slika 8. Postignuti rezultati na nacionalnoj razini nacionalnih ispita i u pojedinim razrednim odjelima u postocima brojčanih ocjena u školskoj godini 2025./2026.

RASPRAVA:

Rezultati provedenog istraživanja pokazuju da su postignuća učenika OŠ Vugrovec-Kašina na nacionalnim ispitima iz Biologije tijekom razdoblja od 2022./2023. do 2025./2026. godine bila promjenjiva te da su između pojedinih generacija postojale značajne razlike u uspješnosti. Istodobno, usporedba rezultata nacionalnih ispita i zaključnih ocjena iz Biologije ukazuje na određena odstupanja između vanjskog i školskog vrednovanja, što je povezano s različitim kriterijima ocjenjivanja i različitim svrhama ovih oblika procjene znanja.

Analiza prosječne riješenosti nacionalnih ispita pokazala je da su učenici OŠ Vugrovec-Kašina najbolji rezultat ostvarili u školskoj godini 2024./2025. (57,58 %), dok je najslabiji rezultat zabilježen u školskoj godini 2022./2023. (30,16 %). Između tih godina vidljiv je postupan porast uspješnosti, nakon čega slijedi pad u školskoj godini 2025./2026. (45,20 %). Takve oscilacije mogu se objasniti razlikama među generacijama učenika, njihovim predznanjem, motivacijom i radnim navikama. Također, na rezultate može utjecati i različita težina ispita u pojedinoj godini, iako nacionalni ispiti nastoje održati usporedivu razinu zahtjevnosti. Uz navedeno, ne smije se zanemariti ni činjenica da su učenike tijekom promatranog razdoblja podučavali različiti učitelji, čiji pristupi poučavanju, metode rada i načini vrednovanja mogu djelomično utjecati na ostvarena postignuća.

Usporedba pojedinih razrednih odjela dodatno potvrđuje postojanje razlika među generacijama. U školskoj godini 2024./2025. razred 8.E ostvario je najvišu prosječnu riješenost (65,7 %), dok je razred 8.B ostvario najnižu (52,4 %). Razlika od više od 13 postotnih bodova ukazuje da su unutar iste generacije postojale značajne razlike među razrednim odjelima. Suprotno tome, u školskoj godini 2025./2026. rezultati su bili ujednačeniji, a razlika između najuspješnijeg i najmanje uspješnog razreda iznosila je samo 7,3 postotna boda. Iako su rezultati bili niži nego prethodne godine, manja raspršenost pokazuje da su postignuća učenika bila sličnija između razrednih odjela.

Razlike među generacijama vidljive su i u raspodjeli ocjena na nacionalnim ispitima. U školskoj godini 2022./2023. prevladavale su ocjene dovoljan i dobar, dok su vrlo dobre i odlične ocjene bile manje zastupljene. Već sljedeće godine dolazi do znatnog poboljšanja, a potpuno izostaju nedovoljne ocjene. Najpovoljnija raspodjela zabilježena je u školskoj godini 2024./2025., kada raste udio vrlo dobrih i odličnih postignuća, dok je broj slabijih rezultata vrlo malen. U školskoj godini 2025./2026. ponovno raste udio ocjene dovoljan, što upućuje na nešto nižu razinu usvojenosti sadržaja u odnosu na prethodnu generaciju.

Posebno je zanimljiva usporedba rezultata nacionalnih ispita sa zaključnim ocjenama iz Biologije. Iako su zaključne ocjene tijekom promatranog razdoblja uglavnom bile u rasponu od dobrog do vrlo dobrog uspjeha, prosječna riješenost nacionalnih ispita često bi prema školskim kriterijima odgovarala ocjeni nedovoljan ili dovoljan. Primjerice, prosječna riješenost od 47,69 % u školskoj godini

2023./2024. prema školskim kriterijima odgovarala bi ocjeni nedovoljan, iako su zaključne ocjene učenika u istoj generaciji bile znatno više. Ovakav rezultat potvrđuje da nacionalni ispiti i školsko ocjenjivanje ne mjere potpuno iste aspekte postignuća učenika.

Važno je naglasiti da se kriteriji vrednovanja na nacionalnim ispitima i u školi značajno razlikuju. Na nacionalnim ispitima ocjena dovoljan obuhvaća raspon od 20 % do 39,99 %, ocjena dobar od 40 % do 59,99 %, ocjena vrlo dobar od 60 % do 79,99 %, a ocjena odličan od 80 % do 100 %. S druge strane, u školskom vrednovanju iz Biologije ocjena dovoljan dodjeljuje se tek od 51 %, ocjena dobar od 61 %, vrlo dobar od 81 %, a odličan od 91 % riješenosti. Zbog toga učenik koji na nacionalnom ispitu ostvaruje rezultat od, primjerice, 55 % pripada srednjoj razini postignuća i dobiva ocjenu dobar prema nacionalnim kriterijima, dok bi prema školskim kriterijima ostvario tek ocjenu dovoljan. Još je izraženija razlika kod viših postignuća. Rezultat od 85 % na nacionalnom ispitu pripada naprednoj razini, dok se u školskom vrednovanju takav rezultat svrstava u ocjenu vrlo dobar, a ne odličan. Ove razlike pokazuju da nacionalni ispiti imaju naglasak na određivanju razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, dok školsko vrednovanje detaljnije razlikuje uspješnost učenika unutar pojedinih razina pomoću brojevanja ocjena. Posljedično, učenici koji se na nacionalnim ispitima nalaze unutar iste razine postignuća mogu u školi imati različite zaključne ocjene. Upravo zato rezultati nacionalnih ispita pružaju širu sliku kvalitete usvojenog znanja, dok školske ocjene omogućuju preciznije razlikovanje individualne uspješnosti učenika.

Rezultati istraživanja ukazuju da na postignuća učenika utječe kombinacija različitih čimbenika, uključujući karakteristike pojedine generacije učenika, razinu zahtjevnosti nacionalnih ispita, organizaciju nastavnog procesa i različite pristupe učitelja Biologije. Istodobno, utvrđene razlike između rezultata nacionalnih ispita i školskih ocjena potvrđuju da se ta dva oblika vrednovanja međusobno nadopunjuju te zajedno pružaju cjelovitiji uvid u razinu znanja i uspješnost učenika.

Za bolje i potpunije razumijevanje čimbenika koji utječu na uspjeh učenika bilo bi korisno provesti daljnja istraživanja koja bi obuhvatila veći broj školskih godina i generacija učenika te istraživanja u kojima bi se analizirala povezanost između zaključnih ocjena i pojedinačnih rezultata učenika na nacionalnim ispitima. Ispitivanje utjecaja radnih navika i socioekonomskih čimbenika ali i motivacije na uspjeh učenika također bi doprinijelo sveobuhvatnijoj slici postignuća, budući da rezultati nacionalnih ispita ne utječu na upis u srednju školu. Važno bi bilo analizirati uspješnost učenika u pojedinim domenama i ishodima učenja iz Biologije kako bi se utvrdila područja u kojima učenici postižu najbolje, odnosno najslabije rezultate.

Takva bi istraživanja omogućila dublji uvid u čimbenike koji pridonose uspjehu učenika te bi mogla poslužiti kao osnova za planiranje učinkovitijih metoda poučavanja i unapređenje kvalitete nastave Biologije.

ZAKLJUČAK

Na temelju analize rezultata nacionalnih ispita iz Biologije i usporedbe sa zaključnim ocjenama učenika OŠ Vugrovec-Kašina može se izvesti nekoliko važnih zaključaka.

Postignuća učenika na nacionalnim ispitima razlikovala su se među promatranim generacijama. Najbolje rezultate ostvarili su učenici školske godine 2024./2025., dok su najslabiji rezultati zabilježeni u školskoj godini 2022./2023. i djelomično u 2025./2026. godini.

U većini promatranih godina učenici OŠ Vugrovec-Kašina ostvarivali su rezultate usporedive s nacionalnom razinom ili nešto niže od prosjeka Grada Zagreba. Najveća odstupanja vidljiva su u školskoj godini 2024./2025., kada su rezultati svih promatranih razina bili značajno viši nego prethodnih godina.

Raspodjela ocjena na nacionalnim ispitima pokazuje da su u uspješnijim generacijama prevladavale dobre, vrlo dobre i odlične ocjene, dok se u slabijim generacijama povećavao udio dovoljnih i nedovoljnih ocjena.

Zaključne ocjene iz Biologije uglavnom prate trendove postignuća na nacionalnim ispitima, što upućuje na određenu povezanost između školskog vrednovanja i rezultata ostvarenih na vanjskom vrednovanju znanja.

Pojedini razredni odjeli unutar iste generacije ostvarivali su različite rezultate, što ukazuje na mogući utjecaj specifičnosti pojedinih razrednih skupina, razine motivacije učenika, radnih navika i drugih čimbenika koji nisu obuhvaćeni ovim istraživanjem.

Nacionalni ispiti predstavljaju vrijedan izvor objektivnih podataka o postignućima učenika, jer omogućuju usporedbu rezultata škole s nacionalnim i gradskim prosjecima te doprinose praćenju kvalitete odgojno-obrazovnog procesa.

LITERATURA:

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. (2024). Izvješće o nacionalnim ispitima. Zagreb: NCVVO.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih. (2024). Nacionalni ispiti. Zagreb.

<https://www.ncvvo.hr/wp-content/uploads/2023/06/Granice-ocjena-na-svim-nacionalnim-ispitima.pdf>

https://www.srednja.hr/app/uploads/2025/06/NI_2025_pres_3_6_2025-1.pdf

<https://data.e-skole.hr/login>